

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 25. avgusta 1899.

Politiški oddelek.

Koristen zakon.

Sedaj se je pokazalo, da se zamore s toli razupitim § 14. vender tudi kaj dobrega in koristnega vstvariti.

Kar je bila vlada s pomočjo tega paragrafa v zadnjih dveh letih uveljavila, ni delalo nikomur veselja, tudi če je bilo potrebno. Dne 22. t. m. pa sta bili na temelju § 14. uveljavljeni dve cesarski naredbi, ki sta gotovo velike koristi za razne sloje prebivalstva.

Prva teh naredb se nanaša na služabniške plače in je torej bolj omejenega pomena, druga pa sega globoko v vse naše gospodarsko življenje, zlasti v življenje našega kmetijskega in maloobrtniškega prebivalstva.

Dosedanje pristojbine pri prepisu nepremičnin so bile že veliko let predmet britkim pritožbam. Bile so nerazmerno visoke in vsled tega zlasti manj imovitemu kmetškemu prebivalstvu silno breme.

Temu se je zdaj odpomoglo s pomočjo § 14 in sicer na zadovoljiv način.

Financijelno in narcdnogospodarsko jedro te cesarske naredbe je iskati v prvem paragrafu, kateri ustanavlja za določitev percentnih pristojbin pri prenosu nepremičnin troje skupin in sicer spadajo v 1.) skupino vsi prenosi mej stariši, otroci in zakonskimi, v 2.) skupino prenosi v slučajih smrti in brezplačni prenosi družih oseb, in potem v 3.) skupino brezplačni prenosi mej živečimi osebami, katere pa ne sodijo pod prvo skupino.

Pri prvi skupini znaša pristojbina po novi naredbi kadar je nepremičnina vredna do 30.000 kron, 1%, in če je več vredna kakor 30.000 kron, 1½%. Dosedanji razloček mej brezplačnimi prenosi mej stariši in otroci ter narobe se je torej opustil. Doslej se je v prvem slučaju plačevalo 3½% in 25% doklade v drugem slučaju 1½% in 25% doklade.

V drugi skupini je določena pristojbina, če je nepremičnina vredna do 20.000 kron, na 1½%, a če je nad 20.000 kron vredna, na 2%.

V tretji skupini znaša pristojbina, če je nepremičnina vredna do 10.000 kron, 3%, če je vredna nad 10.000 in do 40.000 kron, 3½% in če je nad 40.000 kron vredna, 4%.

§ 2. cesarske naredbe določa, da pri prenosih mej stariši in otroci ali mej zakonskimi in kadar se gre za kako poslopje, v katerem lastnik prebiva in obrt izvršuje, ali za kak svet, katerega lastnik sam obdeluje, ni plačati nikake pristojbine, ako je dotična nepremičnina vredna do 5.000, in le ½%, kadar je vredna nad 5.000 in do 10.000 kron.

Ta paragraf obsega tudi še drugo važno določbo. Doslej se je, kadar si je izročnik izgovoril takoimenovani „kot“, njega kapitilizirana vrednost vštela k vrednosti izročene nepremičnine. Če se je na pr. računalo, da je to, kar si je kotar izgovoril, vredno 150 gld. na leto, se je ta svota v deset do pedesetkratnem znesku prištela kot glavnica k vrednosti prenešenega posestva, in se je potem od te skupne svote odmerila pristojbina. Po novi naredbi se sme samo petkratna vrednost kota prišteti k vrednosti izročene posestva in se bo torej pristojbina tudi vsled tega razmeroma znatno znižala.

Razen teh olajšav obsega novi zakon tudi še mnogo družih važnejših določb, s katerimi se zlasti manj imovito prebivalstvo kolikor toliko razbremenja.

Vlada računa, da se vsled teh olajšav prav znatno skrčijo njeni pristojbinski dohodki. Po njenih računih jej odpade na leto blizu treh milijonov dohodkov. Naravno je, da je mislila, kako ta odpadek nadomesti in našla je tudi sredstvo za to. Že ta cesarska naredba obsega namreč dve določbi, katerih namen je, kompenzirati rečeni izpadek pri državnih dohodkih.

Jedna odpravlja dosedanji takoimenovani popustek pri pristojbinah. Ta popustek se je dovoljeval po času,

kateri je pretek, odkar je bila dotična nepremičnina zadnjič prenešana. Čim krajši je bil ta čas, toliko večji popustek se je dovolil. To v prihodnje ne bo več veljalo.

Druga rečenih določb statuvira jako strogo določitev zapuščin, premičnih in nepremičnih. Doslej se je v tem oziru prav lahko delalo tako, da je bil fiskus pri-krajšan.

Ako bi se bil davek od zapuščin odmerjal vedno po resnični zapuščini, imela bi država že prav znatne milijone prihranjene. Zdaj hoče v tem oziru postopati strožje. Davek od zapuščin odstane sicer za sedaj nespremenjen, ali glasom oficijoznih listov je to velevažni pripravljani korak k temeljiti reformi davka od zapuščin.

Rekli smo zgoraj, da je cesarska naredba, katere vsebino smo ravnokar četudi smo na kratko očrtali, zadovoljiva. To je tudi v resnici. Bremena, ki so ravno najrevnejše kmetske sloje najhujše trla, se vsled te cesarske naredbe nekoliko olajšajo. Naš vbogi, preobremenjeni kmet bo tega gotovo vesel in bo za to olajšanje hvaležen.

Vzlic temu pa moramo reči, da tudi ta naredba ne odgovarja popolnoma modernemu duhu, da se tudi v njej čez mero ščitijo interesi kapitalizma. Pravo načelo bi bilo, da se je dosledno izvedla progresivnost prepisnih pristojbin. To pa se ni zgodilo, dasi bi se bile na ta način pristojbine za manjše posestvo lahko še znatnejše znižale, ne pa bi imela država od tega kako škodo. Toda v nas vlada še vedno duh kapitalizma in zato moramo biti zadovoljni, da se je vsaj nekaj malega izposlovalo v prid manj imovitim slojem, da se je zanje doseglo olajšanje jako čutih pristojbinskih bremen.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Časopisje se bavi intenzivno z razmerami, katere se pripravljajo vsled tega, ker je potrebno, izvoliti delegacijo. Lansko leto so Nemci vsled pritiska veleposestnikov pri volitvi delegacije opustili obstrukcijo. Letos tega ne mislijo storiti, letos hočejo z vso silo preprečiti volitev delegacije, meneč, da strmoglavijo sedanjo vlado. Na uspeh smejo toliko bolj računati, ker jim bodo pomagali socialni demokratje. Že danes ni več dvoma, da se vsestransko pretresa vprašanje, kako si pomaga vlada iz zadrege. Največkrat se čuje mnenje, da se spremeni ustava tako, da bi zopet dež. zbori prišli do veljave; dasi uvažujejo vsi listi to eventualnost, se nam vendar ne zdi verjetna. Sedanje ministerstvo težko da se odloči za premembo ustave, nego si bo skušalo pomagati zopet s § 14., ako v to le privoli ogrska vlada. Zdaj hodijo ministri drug za drugim na cesarski dvor v Ischl. Tudi minister zunanjih del, posredovalec v vseh tacih zadevah, je bil že tam in je potem šel v Pešto. Iz tega se vidi, da se vrše nekaki dogovori, toda nihče ne ve v kateri smeri, kar je popolnoma naravno. Vlada ne bo pokazala svojih kart, da bi obstrukcija imela novo orožje proti njej.

Revolte. — Kdor ni slep na obe očesi, je moral že davno spoznati, da se pripravljajo nemški nacionalci na revolucijo, da tako izposlujejo intervencijo Nemčije in mej narodne komplikacije. Uveljavljenje nagodbe s § 14 in novi sladkorni davek, to jim je dalo dobro došlo orožje, in ker so socialni

demokratje seveda iz družih razlogov tudi začeli boj proti nagodbi, gre nemka pšenica lepo v klasje. V Solnogradu so se demonstracije začele. Sledili so jim izgredi v Celju in naposled je prišlo v hebski pokrajini na Češkem do pravih pravcati revolt. V Hebu in v Aschu so Nemci demonstrirali pred poslopji političnih oblastev, so žvigali cesarski pesmi, ko se je svirala na cesarjev rojstni dan, so strgali cesarske orle raz javna poslopja in jih poteptali ter z veleizdajalskimi in protidistancijskimi klici kazali svoje mišljenje. V Kraslicah, mestecu z 10 000 prebivalci, je prišlo do krvavih bojov. Revoltantje so napadli orožnike, ki so se jim morali umakniti in potem razbili vse šipe pri okrajnem glavarstvu. Pri drugem naskoku so iz revolverjev streljali na orožnike. Orožniški stražmojster je bil zadet. Na to so rabili orožje in so dvakrat vstrelili. Prvič sta bili dve osebi vstreljeni, drugič pa je bilo šest oseb ranjenih in sta izmed teh oseb štirje umrli. Politična oblast je poklicala vojaštvo na pomoč, pozneje pa je poslala orožnike in vojake proč ter je županstvu poverila vzdrževanje miru in reda, kar se pač po vsi pravici imenuje kapitulacija. Nemirom še vedno ni konec. Zlasti se ponavljajo v Hebu. No, če bi se kaj takega zgodilo v slovanskih krajih, bi bila pač že razglašena nagla sodba in bi se postajala vešala!

Ferjančič v položaju. — Na sobotnem shodu volilcev v Kranju je podpredsednik dr. Ferjančič precej obširno razpravljaval o položaju. Označil je zahteve opozicijskih strank kot hinavske. Na primer za zahtevo, da se proglasi nemščina za državni jezik, bi se morala dobiti dvetretjinska večina v drž. zboru. Kje naj dobe Nemci tako večino? A dasi vedo, da je ne dobe, vendar stavljajo to zahtevo, da ž njo le hujskajo. Nemcev v Avstriji je kacic 8 milijonov, Nenemcev pa 16. A še od onih 8 milijonov Nemcev je blizu polovica, katoliška ljudska stranka, proti obstrukciji. Zastopniki 4 do 5 milijonov duš nastopa proti 10 milijonom in ustavljajo državni voz ter ne puste, da bi parlament deloval. Na drugi strani pa imamo zopet hinavstvo, da tožijo isti obstrukcionisti, ker ne zboruje drž. zbor. Ferjančič je tudi označil stališče slovenskih poslancev nasproti vladanju s § 14. Obžaloval je ta položaj, ker je državni zbor najvažnejše mesto, kjer zamorejo Slovenci povzdigniti svoj glas, zlasti ker so v nekaterih deželnih zborih prišli ob besedo. O stališču slovenskih poslancev v drž. zboru je dejal govornik, da ni ugodno. Večina ima sicer dobro voljo za nas, ali njena pomoč je platonična. Pomanjkanje resnične podpore je mej ljudstvom izpodkopalo zaupanje do večine. Govornik je na kratko popisal razmere zunaj Kranjske ter vprašal: Ali in kako moč imata centralna vlada in državnozborna večina, da se odstranijo ali vsaj zboljšajo te razmere. Govornik je izrekel mnenje, da odločna zahteva večine bi mogla spraviti vlado iz nje ravnodušja in brezbriznosti za naše razmere, ker ima vlada na stotine sredstev za zboljšanje teh razmer. Z ozirom na to se je govornik izrekel, da naj Slovenci, da naj Slovenci ostanejo v večini, ker je nekako upati da jih bo ta večina podpirala. Končno je spregovoril dr. Ferjančič nekaj umestnih besed o celjskih dogodbah rekši, da je od njih pričakovati dobrih posledic.

Francija. — Zadnjo nedeljo so anarhisti uprizorili v Parizu pravo revolucijo. Prišlo je do krvavih bojov s policijo pri katerih se je streljalo z revolverji. Nad 350 oseb je bilo ranjenih. Ta revolta je kakor z bengalično lučjo osvetila vlekritični položaj, v katerem se nahaja Francija.

Nemčija. — Pruski dež. zbor je odklonil vse na cesarjevo željo stavljenе vladne predloge glede zgradbe raznih velikih kanalov. Ta vladni poraz so povzročili konservativci. Cesar je baje radi tega jako nejevolen. Bržčas odstopijo nekateri ministri in morda tudi sam drž. kancelar. Nekateri listi menijo, da se bo cesar vsled te dogodbe odvrnil od konservativcev in se približal drugim strankam, ali prav verjetno to ni.